

Foto: Camilla T. Roos-Bjerke

Hvordan sikre barn og unges rett til godt inneklima i barnehager og skoler?

Fra Norsk Forum for Bedre Innemiljø for Barn – NFBIB til foreldre og elever

Verken eleven eller foreldrene skal sørge for at det er et godt inneklima i skolen eller barnehagen. Det er det kommunene som skal, men de svikter alt for ofte denne oppgaven. Derfor er det så viktig at elever og foreldre sier tydelig ifra når inneklimaet oppleves dårlig!

Hvorfor er et godt inneklima viktig?

Et godt inneklima, med god ventilasjon og riktige temperaturforhold, er viktige for barnas helse, trivsel, læring og ytelse.

Barn er ekstra følsomme for dårlig innemiljø. I barnehagen blir de utsatt for mye smitte og må kunne bygge opp sitt immunforsvar. Dårlig inneklima påvirker skoleprestasjoner og arbeidsevne. Fukt og muggvekst kan gi sykdom og er risikoforhold som må utbedres straks. Lufttemperatur, lyd og lysforhold skal være tilfredsstillende. Godt luftskifte uten trekk og med solavskjerming er nødvendig. Godt renhold og god hygiene er viktig, både for å hindre smitte og for å oppnå et godt inneklima. Gode sanitærforhold er en selvfølge. Forsvarlig vedlikehold av bygningene er god forebygging.

Noen ganger er det nødvendig å klage på et dårlig inneklima

Erfaring viser at en klage kan være nødvendig for å få rettet et dårlig inneklima. Hvis en eller flere elever mener at skolen/barnehagen har et fysisk skolemiljø som gir ubehag, kan du som elev eller foresatt sende en **skriftlig** henvendelse til skolen/barnehagen. Den skal peke på hva som kan være i veien i miljøet. Det kan være dårlig luft, for varmt eller kaldt, dårlig lys eller dårlige lydforhold. Skolen/barnehagen må da snarest undersøke forholdet og fatte et «enkeltvedtak» i et brev der de beskriver hva som skal gjøres for å rette på forholdene. Dersom skolen ikke svarer innen rimelig tid, eller du ikke er fornøyd med tiltaket, kan du klage til Statsforvalteren i fylket. Statsforvalteren skal da påse at skoleeier/barnehageeier tar stilling til kravet ditt. Rammer problemet flere eller alle, er det klokt å gå sammen om klagen (se f.eks. *klageskjema* som du finner på www.bedreinnemiljoforbarn.no). Det kreves kun en kort beskrivelse av problemet.

Hvordan står det til i din skole/barnehage?

Sjekk først om barnehagen/skolen er godkjent etter *Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.* Dessverre er mange barnehager og skoler ikke godkjent (dette gjelder minst 30%). Derfor går mange barn i barnehager/skoler som ikke oppfyller kravene i forskriften. Det er NFBIBs erfaringer gjennom mange år, og senest dokumentert i Helsetilsynets Rapport 1/ 2020 «Barns helse er folkehelse. Barnas arbeidsmiljø sikres ikke gjennom kommunenes tilsyn». Det ble gjennomført tilsyn med 51 kommuner og avdekket lovbrudd i 42 av dem. Hvordan står det da til i din skole/barnehage? Du kan be om å få se dokumentasjon hos barnehagen, skolen eller kommunen. Ledelsen ved barnehagen eller skolen plikter å informere foreldre om forhold som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Barn har en lovbestemt rett til et godt inneklima i barnehage- og skolemiljø!

Loven sier at barnas miljø skal fremmer helse, trivsel, lek og læring, samt forebygge sykdom og skade. Barnehagene og skolene skal planlegges, bygges, tilrettelegges og drives slik at det blir tatt hensyn til tryggheten, helsen, trivselen og læringen til elevene. Inneklimaet i barnehagen og skolen skal være i samsvar med de gjeldende myndighetskrav.

Regelverket stiller helt konkrete og målbare krav til inneklimaet

Det er noen problemer som går igjen:

- **For kaldt eller for varmt?** Temperaturkrav: 20-24 grader om vinteren, 23-26 om sommeren. **Gulvtemperatur** anbefalt 19-26 grader
- **Luftkvalitet?** Ikke over 1000 ppm CO² i oppholdsrom
- **Fukt?** Fukt og råteskader og eller synlig mugg og mugglukt skal ikke forekomme
- **Radon?** Lavest mulig verdi anbefales for skoler og barnehager med tiltaksgrense på 100 Bq/m³
- **Støy** er definert som uønsket lyd. Det skal ikke være generende støy i skoler- og barnehagers undervisningsrom eller utearealer. Har virksomheten et støyproblem, kan det være grunnlag for klage, slik at årsakene blir utredet og rettet i henhold til gjeldende nasjonale forskrifter og normer. Det vises til Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv., § 21.
- **Lysforhold?** Ofte for dårlig. I oppholdsrom og klasserom minimum 300 Lux
- **Renhold?** Bygningen skal ha en renholdsplan som sikrer hygieniske forhold
- **Smittevern?** Smittsomme sykdommer har satt fokus på hvor viktig godt luftskifte og god drift er for å hindre spredning av virus. Finnes det gode rutiner og en forsvarlig vedlikeholdsplan?

Disse kravene er godt beskrevet i Helsedirektoratets veiledere *Miljø og helse i skolen* og *Miljø og helse i barnehagen* (Se www.bedreinnemiljoforbarn.no) og om radon: [Radon i skoler og barnehager - DSA](#).

Be om dokumentasjon om forholdene for din barnehage eller skole. Kravene er til for at ditt barn skal ha et godt fysisk innemiljø og skal overholdes. For eksempel er tiltak for solavskjerming og god ventilasjon helt naturlig i de voksnes arbeidsmiljø, slik skal det selvsagt også være i ditt og alle barns miljø.

Disse lover og forskrifter gir rettigheter for ditt barn

Både **Opplæringsloven kapittel 9 A om elevenes skolemiljø** og **Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.** inneholder de reglene som gjelder for inneklima.

- *Opplæringsloven* § 9 A–2 gir alle elever rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Særreglene om det fysiske skolemiljøet finner du i lovens § 9 A–7. Her finner du blant annet skolens plikt til å gjøre enkeltvedtak dersom noen ber om tiltak for bedre skolemiljø, samt klageretten.
- *Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.* inneholder klare krav til det fysiske miljøet i barnehager og skoler. Forskriften har også regler om ansvar og internkontroll, godkjenning, informasjons- og opplysningsplikt, tilsyn, klage og straff.

Få bekreftelse på at forholdene er rettet opp!

Dersom skolen vedtar tiltak for å rette på miljøforholdene, eller får pålegg om retting fra Statsforvalteren eller kommunens helsevernmyndighet, bør du be om å få en bekreftelse når forholdene er rettet opp og hvordan de er gjennomført.

Mer informasjon på NFBIBs nettside: www.bedreinnemiljoforbarn.no

Nettsiden har publikasjoner og mer informasjon som utdyper disse rådene.

Du finner også råd på nettsidene til Norges Astma- og Allergiforbund www.naaf.no og Folkehelsa på www.fhi.no. Se spesielt i *Inneklima i skoler og barnehager, Helsemessig betydning for barn og unge*. Utdanningsdirektoratet www.udir.no informerer om lover og forskrifter.

Takk for at du følger med og bryr deg - lykke til med å bedre barnas inneklima!

Vennlig hilsen

Norsk Forum for Bedre Innemiljø for Barn – NFBIB

Mars 2022